

УДК 69:338.45

К.В. Карпова, к.е.н., доцент МАУП, Київ

АНАЛІЗ ЗАГРОЗ ЕКОНОМІЧНІЙ БЕЗПЕЦІ БУДІВЕЛЬНИХ ПІДПРИЄМСТВ

АНОТАЦІЯ

В статті досліджено теоретичні та практичні питання економічної безпеки будівельних підприємств, проаналізовано загрози та негативні фактори, що впливають на діяльність суб'єктів будівельної індустрії, здійснено їх класифікацію.

Ключові слова: економічна безпека, будівельне підприємство, загрози, негативні фактори.

Постановка проблеми. На сьогодні в Україні швидкими темпами набирає розвитку будівельний бізнес. Це пов'язано перш за все з бажанням отримати великий прибуток від реалізації побудованих споруд. Власники будівельних підприємств мають на меті максимізувати прибуток від власного бізнесу. При цьому вони не замислюються над імовірністю понесення втрат, що значно перевищать можливі прибутки. Подібна ситуація можлива, якщо не враховувати імовірні ризики та загрози, що існують в даній галузі. Саме через цю проблему деякі підрядні організації втрачають все своє майно.

Актуальність дослідження загроз будівельного підприємства викликана саме недостатньою висвітленістю проблем економічної безпеки підрядних будівельних організацій

Аналіз останніх публікацій та досліджень. Проблеми економічної безпеки будівельних організацій у своїх роботах розглядали Федосова О.В., Дмитренко В.І., Молодід О.О., Вахович І.В., Кушнірук А.О., Мігус І.П., Лагутіна З.В. тощо.

Однак деякі питання все ж залишаються розробленими недостатньо і не доведеними до рівня практичного застосування.

Метою статті є дослідження теоретичних та практичних питань економічної безпеки суб'єктів будівельної індустрії, а також аналіз основних загроз та негативних факторів для їх діяльності.

Виклад основного матеріалу. Лідерство на ринку будівельних послуг ведуть компанії, які активно розвивають і накопичують свої ресурси: фінансові, технологічні, людські тощо. Але вдосконален-

ня даних ресурсів та врахування імовірних загроз з їх попередженням нерозривно пов'язані. Ринкові можливості і загрози значною мірою визначають стратегії підприємства. Зрозуміло, що залежно від загальноекономічних умов, а також ситуації на будівельному ринку, майбутня діяльність підприємства може бути як багато обіцяною, так і безперспективною.

Аналіз зовнішніх і внутрішніх загроз фінансово-економічній безпеці будівельного підприємства потрібен при стратегічному плануванні діяльності і дозволяє прийняти правильні тактичні рішення для забезпечення успішної фінансової діяльності підприємства.

Розглядаючи загрози економічній безпеці будівельних компаній, як сукупність певних негативних факторів, можна розподілити їх за наступними напрямками [1]:

- загрози матеріальним ресурсам;
- загрози фінансовим ресурсам;
- загрози безпеці виробничих технологій;
- загрози комерційній діяльності;
- управлінські загрози.

До загроз матеріальним ресурсам слід віднести:

- використання техніки, обладнання та інструментів не за призначенням;
- необ'єктивний облік;
- неправильна експлуатація обладнання та техніки;
- вивід з ладу матеріальних цінностей;
- крадіжки;
- низька якість матеріалів.

До загроз фінансовим ресурсам належать:

- шахрайство;
- крадіжки коштів та неефективне їх використання;
- зростання простроченої дебіторської та кредиторської заборгованості;
- інвестиційна залежність;
- незаконне використання коштів;
- помилки в кошторисно-проектній документації;
- збільшення вартості на послуги та продукцію.

Загрози безпеці виробничих технологій:

- порушення правил техніки безпеки, технологічного порядку виробництва;

- використання застарілих, недосконалих технологій;
- неефективне використання технологій виробництва;
- виробничі технологічні аварії;
- промислове шпигунство.

Загрози комерційній діяльності:

- зниження конкурентоспроможності продукції, послуг, робіт;
- збитки від проведення комерційних операцій;
- втрата клієнтів, партнерів, контрагентів;
- втягування в незаконні види комерційної діяльності;
- корупційний вплив органів влади і правоохоронних органів;
- недобросовісна поведінка конкурентів щодо продукції, послуг, робіт суб'єкта підприємництва.

Управлінські загрози:

- використання неповної, необ'єктивної та дезінформуючої інформації при прийнятті рішень;
- авантюризм і некомпетентність при прийнятті рішень;
- безконтрольність діяльності в управлінні суб'єкта підприємництва, зниження трудової виробничої дисципліни;
- невідповідність системи управління особливостям і умовам діяльності суб'єкта підприємництва.

Слід усвідомлювати, що будівництво – це галузь, яка потребує значних фінансових ресурсів. А тому потрібні постійні джерела, котрі дозволили б залучати додаткові кошти. Зазвичай, власники не мають бажання ризикувати своїм капіталом при будівництві об'єктів нерухомості. Вони фактично перекладають фінансові ризики на інвесторів-замовників. Однак недавня криза української економіки та будівельної галузі довела, що орієнтир на інвестора не зовсім правильний. При неможливості залучення фінансових ресурсів від приватних інвесторів, підрядні організації втрачають реальну можливість провадити свою діяльність через відсутність фінансування. Отже перед компанією постає завдання – знайти такі фінансові ресурси та забезпечити ними будівництво на постійній основі. Це можливо при використанні кредитних ресурсів банківських установ.

Фінансова безпека підприємства забезпечиться при достатньому обсягу фінансових ресурсів, які можливо залучити з використання кредитів банків. Звідси фінансова безпека будівельних компаній обумовлена стабільним кредитуванням. Водночас стабільне кредитування підприємства можливо лише при досить стабільній ситуації на світовому та національному ринку. Проте в реальності не може йти мова про світову фінансову стабільність, що негативно впливає на внутрішню ситуацію. Це негативно впливає на можливість компанії фінансувати свою діяльність, породжує нестабільність та зменшує рівень фінансової безпеки.

Загроза відсутності банківського кредитування є передумовою зростання нестабільності і зниження фінансової безпеки. Однак зростання кредитування також породжує низку загроз для будівельного підприємства. Серед таких загроз можливо навести [1]:

- зростання вартості кредитних ресурсів, що передбачає зростання вартості будівництва;
- погіршення умов кредитування, що змушує підприємство відволікати додаткові фінансові ресурси для виконання кредитних зобов'язань;
- зменшення обсягів кредитування, що вимагає від підприємства додатково шукати кошти;
- нерівномірність отримання кредитних ресурсів впливає на нестабільність фінансування і стримує процеси введення в експлуатацію об'єктів нерухомості.

Кредити банків формують загрози для компанії, перш за все, тоді, коли будівництво втрачає задані темпи розвитку, введені в експлуатацію об'єкти не приносять заплановані доходи та прибутки. Це зменшує позитивний грошовий потік, який є основою для виконання зобов'язань перед кредиторами.

Також не менш значний відсоток загроз виходить з боку кримінальних структур, які займаються крадіжками, розбоями, шахрайствами, а також виконують замовлення пов'язані перерозподілом власності. Причинами таких загроз є бездіяльність правоохоронних органів щодо профілактики злочинів, а також прийняття на роботу працівників раніше засуджених та залежних від наркотиків.

Певну складність для розпізнання становлять загрози в юридичних, бухгалтерських і виробничо-технічних документах підприємства і його партнерів по бізнесу.

Обставинами, які ускладнюють своєчасне розпізнання документів зі слідами загроз корисливих зловживань, можна вважати:

- середовище всюдозволеності та кругової поруки;
- відсутність належного обліку і контролю;
- обмежений доступ до документів працівників служби безпеки підприємства;
- незнання працівниками служби безпеки підприємства обмежувальних заходів і чинного законодавства;
- прагнення винних осіб приховати від перевірки документи зі слідами підчищень і підробок;
- низький професійний рівень працівників служби безпеки підприємства та ін.

Відсутність контролю за якістю й об'єктивністю складання звітних документів дозволяє кримінально налаштованим особам вносити в них свідомо фіктивні дані. Таким чином окремі матеріально-відповідальні та посадові особи створюють умови для безкарних тривалих корисливих зловживань і введення в оману власника підприємства [2].

Доцільно погодитись з фахівцями будівельної індустрії, які до загроз і дестабілізуючих чинників також відносять: протиправну діяльність фірм і приватних осіб, що займаються промисловим шпигунством або шахрайством; неспроможність партнерів будівельного підприємства; природно-кліматичні умови конкретного регіону, де відбувається будівництво, що визначає можливість і частоту появи стихійних лих; стадію економічного циклу держави і світового господарства в цілому; дії або бездіяльність співробітників будівельного підприємства, що суперечить інтересам його комерційної діяльності, наслідком яких можуть бути економічні збитки, витік або втрата інформації, втрата ділового іміджу; загроза якості за роботами, виконаними партнерами, а також внаслідок низької якості використаних матеріалів; проблеми у взаєминах із реальними і потенційними партнерами; конфліктні ситуації з конкурентами, контролюючими та правоохоронними органами; виробничий травматизм тощо [3].

Висновки. Отже, вказаний перелік загроз економічної безпеки підрядного підприємства є не повним. При цьому, загрози економічної безпеки будівельного підприємства можливо розглядати також з точки зору як джерел виникнення, так і

суб'єктів, котрі можуть бути джерелом цих загроз. Всі вказані загрози мають різний ступінь важливості при функціонуванні підрядної організації. У наступних публікаціях планується встановити міру впливу окремих загроз на господарську діяльність будівельного підприємства. Не менш важливим є прогнозування причин, котрі породжують можливі загрози діяльності, що сприятиме їх попередженню та/або мінімізації небажаних наслідків на підприємстві.

ЛІТЕРАТУРА

1. *Зубок М.І., Рубцов В.С., Яременко С.М., Гусаров В.Г. Економічна безпека суб'єктів підприємництва: навчальний посібник. К.: 2012 — 226с.*
2. *Шпехт В.М., Шпехт Т.В. Безпека та захист бізнесу — Полтава: ДП "Друкарня", 2009 — 794с.*
3. *Смирнова С.М. Організаційно-економічне забезпечення економічної безпеки підприємств виробничої сфери — Східноукраїнський національний університет ім. Володимира Даля. - Луганськ, 2007.- 224 с.*
4. *Молодід О.О. Теоретико-методологічна база розробки стратегії будівельного підприємства з метою забезпечення економічної безпеки. Молодід О.О., Вахович І.В. — Науковий вісник будівництва. — Харків : ХНУБА № 73, 2013 — 676 с.*

АННОТАЦІЯ

В статті досліджені теоретичні та практичні питання економічної безпеки будівельних підприємств, проаналізовані загрози та негативні фактори, що впливають на діяльність суб'єктів будівельної індустрії, здійснено їх класифікацію.

Ключові слова: економічна безпека, будівельне підприємство, загрози, негативні фактори.

ANNOTATION

The article explores theoretical and practical issues of economic security of the building enterprises, analyzed the threats and negative factors affecting the activity of the subjects of the building industry, their classification.

Keywords: economic security, construction enterprise, threats, negative factors.